

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din, Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 27. julija 1938

Cena posamezni številki 1'50

In kaj bo z našim centralizmom?

Českoslovaška vlada se je odločila, da uporabi razčiščenje vprašanja sudetskih Nemcev tudi za to, da likvidira pretirani centralizem, ki se je v demokratični Českoslovaški prav tako zelo razpasel kot v drugih, manj demokratičnih državah. Praška vlada bo s tem svojim sklepom samo utrdila trdnost českoslovaške države, ker je jasno, da sicer slovaško vprašanje ne bi bilo niti primerno tako zaostreno, kakor je danes samo zaradi pretiranega centralizma.

Pri tem pa je treba poudariti, da je čsl. centralizem v mnogem oziru tudi dosegel znatne uspehe. Tako je Slovaška kljub temu centralizmu tako kulturno ko gospodarsko močno napredovala. A tudi ta napredek ni ekvivalent nerazpoloženja, ki ga je rodil centralizem. V glavnem se je tudi čsl. centralizem izkazal kot slab. Kar pa je slabo, to je treba pokopati in samo čestitati je treba praški vladi, da ima pogum sedaj, ko je rekla A, reči tudi B.

Kvali-

teta centralizma je vedno odvisna od uprave, ki je edini nosilec centralizma. Českoslovaška je imela takoj ob svojem nastanku na razpolago zadosten in dober uradniški kader in uprava na Češkem ter Moravskem je bila vedno neprimerno boljša ko na Slovaškem in v deželah krone sv. Štefana. Pri nas pa ob nastanku Jugoslavije nismo imeli niti zadostnega uradniškega kadra niti ni bil v vseh pokrajinah na enaki višini. Odločal pa ni oni uradniški kader, ki je bil upravno najbolj usposobljen, temveč se je moral bolj sposoben sistem prilagoditi manj sposobnemu. Politično je bilo morda to dobro, gospodarsko pa čisto gotovo ne.

Nujna posledica tega je bila in je morala biti, da je naš centralizem delal in še dela ovire na vseh področjih javnega in gospodarskega življenja. Vodo v morje bi nosili, če bi o tem podrobneje govorili, ker so to tako notorična dejstva, da so celo pristaši centralizma morali javno priznati, da je pri nas centralizem potreben silno temeljite reforme.

V ta namen so tudi nastale naše samouprave. Toda žal so ostale te samouprave le na papirju in prazna dekoracija brez vsake resnične moči. Mislimo, da je res že čas, da tudi samoupravam, vsaj onim, ki so priznane od zakona, damo nekaj veljave in moči.

Zlasti pa bi bilo to potrebno sedaj, ko se hoče dvigniti gospodarsko življenje v državi. Prazni upi so, da bi se mogel napredek gospodarskega življenja kratkoma diktirati in odrediti iz centrale. Življenje je mnogo preveč komplicirano, da bi mogli ti diktati upoštevati vse komponente. Ena glavnih teh komponent pa je dobra volja ljudi. Če te dobre volje ni, potem so zaman vsi predpisi in ob apatičnosti, če ne celo odporu ljudi mora propasti vsak diktat.

Umetnost vseh akcij za dvig gospodarskega življenja je ravno v tem, da se v ljudeh vzbudi volja za te akcije in da jih potem

ljude sami nadaljujejo kot akcije svoje volje. Takšne akcije imajo vedno uspeh, ker te se morejo opreti na vedno živo ustvarjajočo silo naroda. V tej dobri volji ljudstva je realna sila in ne le platonična in zato treba s to voljo vedno računati, če se hočejo doseči uspehi.

Menda pa tudi ne bomo rekli preveč, če rečemo, da so nam samouprave potrebne tudi zaradi

kontrole. Izkušnja je dokazala, da centrala za učinkovito kontrolo ni sposobna. Iz tega spoznanja je en sam logični zaključek, da je treba kontrolo povečati. Najcenejša in najučinkovitejša pa je kontrola, ki bi jo izvajale samouprave, ker bi bila to kontrola na terenu, ne pa za zeleno mizo.

Zato bi bilo zelo dobro in koristno, če bi zopet enkrat obrnili svoj pogled v Prago in po zgledu

Prage tudi mi pokopali svoj pretirani centralizem. Vsi politični pomisleki niso vredni niti piškavega oreha, kajti če se ne bo bala Praga dati Nemcem in Madžarom skoraj avtonomnih pravic, se tudi nam ni treba bati dati Srbom, Hrvatom in Slovencem, torej sebi samim samouprav. In v današnjem zunanje-političnem položaju je zelo nepotrebno bati se pravic, ki bi jih dali sebi.

prijavili francoskim oblastem prostovoljno. Z ozirom na veliko število v Franciji živečih tujcev in beguncev niso ta dopolnilna določila brez pomena.

Na polju mobilizacije materialnih vrednot določa zakon zlasti zagotovitev za deželno obrambo potrebnih stvarnih datatev, in sicer v največjem obsegu. Zakon predvideva v ta namen že v mirnem času sklenitev dobavnih pogodb, a tudi rekvizicije, če se pogodba ne bi mogla skleniti. Poleg tega so določeni za druge kategorije stvarnih uslužnosti tudi pridobitni pogoji. Načelno je vsak dobiček izključen. Za zasedbo ali uporabo zemljišč se plača odškodnina v obliki obrestovanja investiranega kapitala z ozirom na obrestno mero državnih posojil ali obrestne mere za lombardna posojila Francoske banke. Za zasego deželnih pridelkov so določene povprečne cene na podlagi povprečnih cen v zadnjih petih letih pred proglašitvijo mobilizacije. Na industrijske izdelke ali na službo trgovine more država poseči v gospodarstvo še mnogo bolj radikalno. Predpisi zakona določajo, da pridejo podjetja, ki delajo samo za državo pod državno nadzorstvo. Odškodnina se plača prizadetim osebam samo v višini običajnih mezd in plač. Za investirani kapital se plačujejo samo obresti, kakor je bilo že preje navedeno. Vendar se pa prizna še posebna pristojbina za obrabo naprav. Dobavne pogodbe se morajo skleniti na podlagi povprečnih cen v času polletja pred proglašitvijo mobilizacije. Končno je dopustna splošna rekvizicija za lastnino vsake vrste, materialne ali duhovne prirode ko tudi zasedba industrijskih in trgovinskih podjetij po državi. Vsa poizvedovanja in vsi podatki se morajo zbrati že v mirnih časih.

Zagotovitvi oseb in stvari za primer vojne slede ukrepi za vojaško gospodarsko organizacijo države. Reglementacija različnih gospodarskih panog se podreja določenim ministrstvom, ki avtoritativno odločajo. Vsa transportna podjetja se centralizirajo ter podreja povelju enega samega ministra. Isto velja za vsa podjetja, ki prenašajo vesti. Eno ministrstvo tudi ima vso odgovornost za pripravo ter razdelitev delovnih moči. Zato se bo ministrstvu dodal poseben organizem. Priprava in izvedba vseh potrebnih finančnih ukrepov je prepuščena finančnemu ministru, ki tudi določa pogoje za nakup blaga ter za plačila v tujini. Končno ima ministrski svet kot celota generalna pooblastila za urejanje vsega notranjega in zunanega blagovnega prometa, cirkulacije, kopičenja zalog, potrošnje in racioniranja konsuma, skratka za vse ukrepe, ki se mu zde potrebni.

To je na kratko jedro vojaško-gospodarske organizacije države, ki se izvede po zakonu v primeru vojne in katere zadnji namen je, da mobilizira prav vse sile naroda, če bi izbruhnila vojna.

Dohodki italijanskega monopola

Italijanski avtonomni državni monopoli so imeli lani naslednje dohodke: od prodaje tobaka in tobaknih izdelkov v državi 3,646 proti 3,306 milijonom v l. 1936. Vrednost izvoženega tobaka se je povečala od 42 na 52, soli pa od 0,55 na 1,80 milijona lir.

Na mariborski tabor na naipomembnejšo proslavo 20letnice Jugoslavije

Dne 14. avgusta se zbere v obdravski prestolnici narodna Slovenija, da skupno s Slovenci ob severni meji proslavi veliki dan 20letnice Jugoslavije. Nikjer ne bo ta proslava tako pomembna kakor ravno v Mariboru. Trd boj se je bil za Maribor in dolgo je bila usoda tega lepega mesta negotova. Po zaslugi generala Majstra in drugih zavednih borec pa smo odločili boj z lastno silo v svojo korist. Velika zmaga, ki smo jo po osvobojenju dosegli edino v Mariboru, pač zasluži, da se je s hvaležnostjo spominja vsa Slovenija in zato je dolžnost vseh zavednih Slovencev, da pridejo dne 14. avgusta v Maribor, na veliki narodni tabor.

To je tem bolj potrebno, ker so časi nanesli, da je dobro, če zopet na ves glas in pred svetom poudarimo, da je Maribor za vse večne čase naš in da o tem ni in ne more biti ne diskusije ne razpravljanja. Znova treba poudariti, da ni

proslava 20letnice Jugoslavije nikjer tako pomembna ko v Mariboru.

Naš slovenski Maribor pa se je tudi pripravil, da bo vsem obiskovalcem narodnega tabora nekaj nudil. Od 6. do 15. avgusta bo veliki in že sloveči Mariborski teden. Z njim bo zvezana velika jubilejna kulturna razstava, prirejen bo impozanten spreved, organizirana je cela vrsta drugih prireditvev. Poleg tega pa nudi vsa okolica Maribora slehernemu tujcu toliko lepega in zanimivega, da se obisk Maribora v slavnostnih dneh več ko spleša.

Za nameček pa je železniško ministrstvo dovolilo še četrtinsko vožnjo. Kdo ne bo izrabil te izredno ugodne prilike!

Zato v dneh Mariborskega tedna v Maribor, prav gotovo pa vsi 14. avgusta na največji doseđani tabor Slovenije, na narodni tabor v Maribor!

Navodila za udeležence

Četrtinska vožnja

za udeležence Narodnega tabora v Mariboru

Kakor smo že omenili, bo vrhunec letošnjih proslav ob dvajsetletnici kraljevine Jugoslavije veliki slovenski narodni tabor v Mariboru, edini te vrste v Sloveniji, pa tudi največji, kar jih je bilo doslej prirejenih v naših krajih. Pričakovati je ogromne udeležbe te manifestacije državne misli ob severni meji. Prometno ministrstvo je dovolilo udeležencem tabora na vseh progah državnih železnic v naši državi četrtinsko vožnjo, ki velja od 12. do 16. avgusta. Zunanji udeleženci kupijo na odhodni postaji polovično karto do Maribora ter železniški izkaz K 14, ki ga dajo v Mariboru na slavnostnem prostoru v parku vojašnice kralja Petra potrditi, nakar se lahko brezplačno vrnejo domov. Vsak udeleženec, ki uporablja vlak, mora imeti tudi taborsko knjižico (din 2'—) in taborski jubilejni znak (din 2'—). S taborsko knjižico in jubilejnim znakom ima vsak udeleženec, tudi oni, ki ni prišel v Maribor z vlakom, prost vstop na vse taborske prireditve. Taborsko knjižico in znak prejme vsak udeleženec od svoje organizacije ali od krajevnega pripravljalnega odbora, pri katerih se mora takoj javiti.

Spreved k Narodnemu taboru

Na Narodni tabor bomo šli v mogočnem sprevedu. Na določenih zbirališčih se bomo zbrali po organizacijah in po skupinah stanov.

Poleg raznih organizacij, ki nastopajo v sprevedu, bo gotovo vzbudil pozornost nastop raznih stanovskih skupin kot obrtniške skupine, delavske skupine in kmečke skupine. Vsaka skupina pripravlja in organizira svojevrsten nastop, kakršnih Slovenci še nismo videli. Tako bo n. pr. kmečka skupina pokazala delo v štirih letnih časih. Na koncu skupine bo pa velika prileška svatba. Vse skupine bodo imele narodne noše in bo zato slikovitost še večja. Ves spreved k narodnemu taboru naj

Gospodarstvo Francije v primeru vojne

Država ima popolno oblast nad gospodarstvom

»Prager Tagblatt« objavila pod gornjim naslovom naslednji dopis svojega pariškega dopisnika:

Tik pred obiskom angleške kraljevske dvojice je francoska vlada dokončala že 15 let razpravljeni zakon o organizaciji naroda v primeru vojne ter zakon tudi objavila v »Journal Officielu«. Pomen tega zakona ni v nobenem razmerju z molkom, s katerim je bil sprejet od javnosti in tiska.

Vojno-gospodarski ukrepi, ki jih predvideva zakon, segajo silno daleč. Ustvarjajo podlago za skoraj totalno izročitev vodstva gospodarstva državi ter ne stopijo v veljavo šele v primeru vojne ali po proglašitvi vojnega stanja, temveč izhajajo iz načela temeljite priprave že v mirnih časih. Tako se mo-

bilizirajo vsi državljani, stari nad 18 let, kot gospodarske potence na način, ki je primeren njih lastnostim in sposobnostim. Morejo se začasnno in trajno »rekvirirati«, ne da bi imeli pravico na drugo odškodnino kot mezdo in plačo v običajni višini. Da se ta rekvizicija pripravi, morajo že sedaj vsi nad 18 let stari državljani prijaviti svoje stanovanje in poklic pristojni upravni oblasti. Za državljane zaveznških ali nevtralnih držav se bodo izdali še v mirnem času potrebni predpisi, ki bodo uredili njih stališče tako proti oblastem njih domovine ko tudi proti francoskim oblastem glede njih uporabnosti v primeru vojne. Prav tako so predvideni posebni predpisi za tujce, ki bi se

Pocenitev kruha v Mariboru

Združenje pekovskih mojstrov v Mariboru je imelo te dni sestanek, katerega so se udeležili tudi zastopniki pekovskih združenj iz Celja in Ljubljane. Na dnevnem redu je bil porazgovor o krušnih cenah. Debate so se zlasti udeležili gg. Kovačič, Feiertag in Horvat iz Maribora, Zdravac iz Celja ter Megušar in Požar iz Ljubljane. Po daljši razpravi so mariborski peki sklenili na podlagi ljubljanske kalkulacije znižati cene kruha. — Odslej tehta kos belega kruha po 4— din 83 dkg, in polbelega 93 dekagramov, črnega pa 95 dkg. Hlebčki in štruce po din 2— tehtajo pri belem kruhu 41'5, polbelem pa 46'5 dkg. To je v zadnjih treh mesecih že četrta sprememba krušnih cen, ki je posledica valovanja cen na žitnem trgu.

Bat'a je začel izdelovati tudi škatle

Po načelu, da izdeluje vse sam, je začel Bafa izdelovati tudi škatle za čevlje. Izdeluje jih seveda na debelo, ker pri tujih velekapitalističnih podjetjih gre vse na debelo.

V Bafini kartonaži v Borovem se sedaj izdeluje že po 35.000 škatel na dan. Poleg tega pa se izdelujejo še škatle za kavčukasto obutev. Teh škatel pa se izdela 20.000 na dan.

Tako se sistem Bafa lepo dopolnjuje.

Najprej so občutili ta sistem izdelovalci čevljev, potem ubogi čevljarski mojstri, ki so popravljali čevlje, nato so prišli na vrsto izdelovalci nogavic, popravljali nogavic, izdelovalci kavčukastih izdelkov in sedaj so na vrsti še kartonaže. Še dolgo pa ni dosežen konec razvoja.

Res odlični sistem, ki jemlje eni produkcijski panogi za drugo posel!

Trgovinski odnošaji med Nemčijo in U. S. A.

Nemški gospodarski krogi so precej v skrbeh zaradi nove trgovinske pogodbe med Vel. Britanijo in U. S. A., ki bo najbrže kmalu sklenjena. Če pride do te pogodbe, ko še Nemčija nima nove pogodbe z U. S. A., potem je verjetno, da bo dobila Vel. Britanija ugodnosti za mnoge predmete, ki jih sedaj izvažajo v Ameriko Nemčija. Nemška vlada je zato pripravljena skleniti pogodbo z washingtonsko vlado, ki bi tudi bila za pogodbo na podlagi klavzule največje ugodnosti. Nemčija bi hotela z novo pogodbo zmanjšati pasivnost svoje trgovinske bilance z U. S. A. Nemčija tem bolj potrebuje pogodbo z U. S. A., ker je prišla v konflikt z Brazilijo in bi mogla nabavljati bombaž namesto v Braziliji v U. S. A.

Zboljšanje gospodarskega položaja v U. S. A.

Po vesteh »Manchester Guardian« se je v zadnjih tednih znatno popravil gospodarski položaj v Združenih državah Sev. Amerike. V trgovini se opaža večja prodaja, znatno pa so se povečala tudi hipotekarna posojila zaradi večje stavbene delavnosti. Zaradi ugodne žetve pa pričakuje tudi industrija, da se bo odjem povečal. V avtomobilski industriji je padanje proizvodnje ponehalo ter se v vsem gospodarstvu kaže tendenca po oživiljenju prometa.

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Prizadove premije za izvoz svežega sadja v Nemčijo

Po 25 din za 100 kg jabolk in grozdja, po 10 dinarjev za 100 kg češpelj

Privilegirana izvozna družba (Prizad) je izdala naslednje obvestilo o ugodnostih za izvoz jabolk:

Od skupnega kontingenta za leto 1938./39. v višini 1700 vagonov svežih jabolk za izvoz v Nemčijo (Altreich), torej brez Avstrije, se dovoljuje najprej izkoriščanje kvote 600 vagonov jabolk v razsutem stanju za čas od 1. avgusta do 30. septembra.

Pravico do tega izvoza imajo vsi pooblašeni izvozniki, ki so zaregistrirani pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine v smislu uredbe o kontroli sadja in sadnih izdelkov za izvoz.

Vsaka pošiljka mora imeti uradno jugoslovansko fitopatološko potrdilo, iz katerega se vidi: 1. da so jabolka iz popolnoma zdravega sadovnjaka in da v njegovi okolici 10 km daleč ni sadne uši San José; 2. da je pregledano sadje zdravo in da ni napadeno od uši San José.

Nemški fitopatološki pregled bo v naslednjih postajah: Bodenburg, Libau, Mittelwalde, Oderburg, Passau, Reichenhall in Salzburg.

Na novi nemški meji bo fitopatološki pregled šele kasneje organiziran. Prodaje se morejo zaključiti na naslednje načine: 1. franko Bodenburg, Libau, Mittelwalde, Oderburg in Reichenhall. 2. franko jugoslovansko-nemška meja. 3. franko madžarsko-nemška meja. Pri prodajah na zadnja dva načina se morajo transporti napotiti na staro nemško carinsko območje skozi Passau ali Salzburg zaradi fitopatološkega pregleda.

Poleg tega mora imeti vsaka sadna pošiljka izvozno dovolilo Prizada ter njegov predlog za nemško potrdilo o uvoznem ocenjenju.

Izvozniki so dolžni zaprositi izvozno dovoljenja in tiskovine neposredno pred samo odposiljativjo blaga. Neizkoriščene tiskovine se morajo brez poziva vrniti najkasneje v osmih dneh, da bi se mogle po potrebi dati drugim izvoznikom na razpolago. Izvozniki ne morejo dobiti novih izvoznih dovoljenj, dokler ne dokažejo, da so preje prejeta dovoljenja že uporabili. Trgovske in zadržne organizacije, po katerih deli Privilegirana izvozna družba izvozna dovoljenja, morajo najstrože postopati po teh predpisih proti svojim članom, poleg tega pa so dolžne, da pošiljajo Prizadu duplikate o uporabljenih izvoznih dovoljenjih, in sicer najmanj enkrat na mesec, da se more voditi potrebna evidenca o sadnem izvozu. Dolžnost vrnitve duplikata velja tudi za izvoznike, ki dobe direktno pri Prizadu svoja dovoljenja. Izvozniki, ki ne bi izpolnjevali tu navedene pogoje, bodo izgubili pravico, da še nadalje sodelujejo pri izvozu sadja v Nemčijo.

Predpisi za izvoz grozdja

Letni kontingent za izvoz svežega grozdja iz Jugoslavije v Nemčijo (Altreich), torej brez Avstrije je znaša 20.000 metrskih stotov v košarah po 15 kg bruto.

Pravico sodelovanja pri tem izvozu imajo vsi pooblašeni izvozniki sadja, ki so zaregistrirani pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine v smislu uredbe o kontroli sadja in sadnih izdelkov, namenjenih za izvoz.

Vsaka pošiljka mora imeti predlog Privilegirane izvozne družbe za potrdilo o uvozu v nemško carinsko območje. Izvoznik mora izpolniti in podpisati predlog za takšno carinsko potrdilo na tiskovini, ki mu jo bo dal Prizad na razpolago.

Izvozniki so dolžni, da zahtevajo te tiskovine šele po prodaji pooblaščenemu nemškemu uvozniku in sicer pred samo ekspedicijo blaga, neuporabljene tiskovine pa morajo vrniti najkasneje v osmih dneh, da bi se mogle dati te po potrebi drugim izvoznikom na razpolago.

Določila za izvoz svežih češpelj

Privilegirana izvozna družba je dosegla kontingent za izvoz svežih češpelj v Nemčijo (Altreich) brez Avstrije v skupni vrednosti 700.000 RM ali po količini 35.000 metrskih stotov. Izvoz je omogočen z znižanjem uvozne carine na RM 10. Ta znižana carina stopi v veljavo dne 1. avgusta 1938.

Pravico udeležbe v tem izvozu imajo vsi pooblašeni izvozniki sadja, ki so zaregistrirani pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine v smislu uredbe o kontroli sadja in sadnih izdelkov, namenjenih za izvoz.

Vsaki pošiljki mora biti priložen predlog za potrdilo o uvozu na nemško carinsko ozemlje. Izvoznik mora izpolniti in podpisati predlog za takšno carinsko potrdilo na tiskovini, ki mu jo bo dal Prizad na razpolago.

Pogoji za dajanje premij

V svrhu pospeševanja izvoza svežega sadja iz Jugoslavije v Nemčijo razpisuje Privilegirana izvozna družba izvozne premije po 25 din za vsakih 100 kg jabolk, po 25 din za vsakih 100 kg grozdja in po 10 din za vsakih 100 kg svežih češpelj, in sicer po naslednjih pogojih:

1. Sadje se mora izvoziti natanko po pogojih Prizada.

2. Izvoznik se mora zavezati, da ne bo v Nemčiji prodajal blaga po nižji ceni, kakor pa jo je odobril Prizad.

3. Izvoznik se mora zavezati, da ne bo dovoljeval kupcu nikakih popustov na ceni, razen bonifikacij, ki so bile po razsodišču ali po rednem sodišču razsojene ter da bo vsako reklamacijo kupca takoj prijavil Privilegirani izvozni družbi.

4. Izvoznik mora Privilegirani izvozni družbi načelno priznati pravico, da izterja njegove fakture in da na ta način kontrolira, če je blago prodal po določeni ceni.

Kdor prekrši kateri koli pogoj Privilegirane izvozne družbe, izgubi pravico do premij, bodisi na one za jabolka ali za drugo sadje ter more biti poleg tega tudi izključen trajno ali samo začasno iz kontingentiranega izvoza v Nemčijo.

Nazadovanje našega izvoza

Trgovinska bilanca letos v I. polletju pasivna za 258 milijonov din

Po uradnih podatkih se je gibala naša zunanja trgovina v letošnjem prvem polletju takole:

Izvozili smo blaga za milijonov dinarjev:

junij 1938	372'5
junij 1937	416'0
letos manj za	43'5
I. polletje 1938	2987'6
I. polletje 1937	2820'9
letos manj za	433'3

Kljub temu močnemu padcu izvoza pa je treba pripomniti, da je letošnji izvoz še mnogo večji kakor je bil v letih 1933 do 1937.

Uvozili pa smo blaga za milijonov dinarjev:

junij 1938	411'8
junij 1937	433'3
letos manj za	21'4

Naša trgovinska bilanca je bila v juniju pasivna za 39'3 milijona din, lani pa le za 17'3 milijona, čeprav se je letos naš uvoz povečal.

I. polletje 1938	2645'6
I. polletje 1937	2420'5
letos več za	255'0

Posledica tega je, da je bila naša trgovinska bilanca lani aktivna za 400'4 milijona din, dočim je letos pasivna za 258 milijonov din.

Naša zunanja trgovina se je gibala od leta 1929., ko je dosegla največji obseg, takole:

	izvoz	uvoz
	v milijonih	
1929	7921	7594
1930	6780	6960
1931	4800	4800
1932	3055	2859
1933	3377	2882
1934	3878	3573
1935	4030	3699
1936	4376	4077
1937	6272	5233
I. polletje 1938	2387	2645

Iz teh števil se vidi, da je od leta 1933. naš izvoz po rekordni višini v letu 1929. in silnem padanju do leta 1932. stalno rasel, enako pa tudi naš uvoz. Lani smo se glede izvoza že skoraj približali

letu 1930., dočim smo za letom 1929. še vedno zaostali za 1700 milijonov, letos pa je pričel naš izvoz zopet padati. Ker pa je v drugem polletju izvoz vedno močnejši ko v prvem, se more celotno letno stanje še znatno popraviti.

Izvoz je tako zelo nazadoval predvsem zaradi zmanjšanja izvoza naslednjih predmetov:

Izvozili smo v I. polletju		milijonov din	
		1938	1937
pšenice	1	357	
goveje živine	33	82	
konj	26	37	
svinji	154	196	
lesa	427	551	
rud	271	191	

Dvignil pa se je izvoz		milijonov din	
		1938	1937
koruze	442	273	
tobaka	112	—	
jaje	109	83	

Nadalje se je povečal izvoz fižola od 28 na 30, vina od 2'4 na 4 in hmelja od 6 na 11'9 milijona dinarjev.

Pri rudah je nazadoval po vrednosti izvoz bakra, znatno pa se je dvignil izvoz cementa, karbida in cianamida (od 20'4 na 52'8 milijona dinarjev).

Ker je letošnja žetev izredno dobra, moremo upati, da se bo izvoz vendarle popravil, če seveda zaradi dobre žetve tudi v drugih krajih ne bo izvoz žita nazadoval.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju ležeče zapuščine po pok. Težak Bari roj. Brajkovec v Ravnačih. Konkurni sodnik dr. Sirkko, upravnik mase notar Rant. Prvi zbor upnikov pri sodišču v Metljiki dne 12. avgusta ob 10. Oglasitveni rok do 27. avgusta. Ugotovitveni narok dne 17. septembra ob 10.

Politične vesti

Zaradi obiska kap. Wiedemanna v Londonu ter Hitlerjevih predlogov je potisnjeno vprašanje sudetskih Nemcev spet v ospredje. To je razvidno tudi iz tega, ker se je angleška vlada odločila, da pošlje v Prago bivšega gospodarskega ministra Runcimana, ki naj svetuje praški vladi v tem vprašanju. Praška vlada je zadovoljna, da pride minister Runciman, ker je prepričan, da se bo v Pragi lahko prepričal o dobri volji praške vlade. Kakor sledi iz raznih izjav češkoslovaških politikov, je praška vlada pripravljena, da likvidira pretirani centralizem in da čim bolj ustreže željam sudetskih Nemcev. Seveda pa ne more dovoliti nikakih koncesij na škodo svoje suverenosti. Nemci dobro izkoriščajo napetost v zunanem političnem položaju, ko poudarjajo, da je samo od rešitve sudetskega vprašanja odvisno, če pride do sporazuma med Anglijo in Nemčijo in s tem do zagotovitve evropskega mira.

Napoveduje se nov prihod kap. Wiedemanna v London. Kakor sedaj poročajo angleški listi, je kap. Wiedemann ob svojem prvem obisku predložil te Hitlerjeve predloge: 1. Vprašanje sudetskih Nemcev se mora takoj razčistiti. 2. Med Češkoslovaško in Nemčijo naj se sklene nenapadalni pakt, kakršen je bil sklenjen med Nemčijo in Poljsko. 3. Sklene naj se angleško-nemško prijateljstvo. 4. Pridobe naj se tudi druge države, da pristopijo k angleško-nemškemu sporazumu, zlasti vse države, ki meje na Nemčijo, torej predvsem Francija. 5. Začno naj se splošna pogajanja za novo gospodarsko sodelovanje evropskih držav, da bi se zopet začela prosperiteta v Evropi. 6. Nemčija je pripravljena pogajati se o omejitvi oboroževanja.

Min. predsednik Chamberlain je podal v spodnji zbornici daljšo izjavo o zun. političnem položaju. Najprej je govoril o misli lorda Runcimana, ki bo pomenila veliko dejanje za mir, če se bo posrečila. Nato je govoril še o Španiji, glede katere se politika londonske vlade ni prav nič spremenila. Glede dogodkov na Daljnem vzhodu pa je dejal, da bo vlada pazila, da ne bodo trpeli angleški interesi.

Angleški vojni minister Hore Belisha je pred svojim odhodom iz Pariza podal francoskim novinarjem izjavo, ki jo je francoski tisk takoj objavil na uvodnem mestu. Minister Hore Belisha je izjavil, da pomeni obisk angl. kraljevske dvojice ponovno združitev Francije in Vel. Britanije v enotni zvezi, ki velja tudi na vojaškem področju. Angleška in francoska vojska sta zopet združeni pod enotnim poveljstvom. Obe državi imata sedaj skupni generalni štab, kateremu so podrejene vse francoske in velikobritanske sile na suhem, na vodi in v zraku. Vsa pogajanja o tej zvezi so bila zelo hitro zaključena. Obe vojski se bosta skupno uprli vsakomur, ki bi ogrožal varnost ene ali druge države.

Predsednik poljskega sejma polkovnik Slawek je na konferenci vladnih poslancev ostro nastopil proti poskusom uvesti na Poljskem totalitarni režim. Slawek je nadalje zahteval, da se sklene sporazum z opozicijo. Vse kaže, da dobi Slawek v vladnem taboru vedno nove pristaše.

Zastopniki sedmih severnih držav (Švedske, Norveške, Danske, Finske, Holandske, Belgije in Luksemburga) v Oslu so koncem svojih posvetovanj podali skupno izjavo, da vse te države ne tvorijo nobene zveze ali bloka. Ne verujejo v neizogibnost vojne, če pa do nje pride, bodo skušale ohraniti svojo nevtralnost. Niso proti Zvezi narodov, glede uporabe sankcij pa odločajo te države same.

Sestanek nevtrálnih držav v Oslu komentira francoski tisk neugodno, ker da more to pretirano povdarjanje nevtrálnosti koristiti samo napadalcu. Zlasti obžalujejo francoski listi, da se je sestanka udeležila tudi Belgija.

Maršal Blücher, vrhovni poveljnik vseh sovjetskih čet na Daljnem vzhodu, je odredil, da morajo vsi tuji državljani v treh dneh zapustiti Habarovsk, Vladivostok in druga strateško važna mesta. Tudi rodbine sovjetskih oficirjev morajo v najkrajšem času oditi na zapad. To dokazuje, da je položaj zelo resen in napet, čeprav zagotavljajo Japonci, da bo obmejni incident rešen med Rusijo in Japonci na miren način.

Sovjetska vlada je odredila mobilizacijo ruske vojske mornarice na Daljnem vzhodu. Oficialno se razlaga mobilizacija z manevri mornarice.

Zasedanje bolgarskega sobranja je odloženo do konca oktobra. Opozicija je proti odgoditvi protestirala.

Denarstvo

Odlog plačil

Kmetijsko ministrstvo je dovolilo Zvezi slovenskih zadrug odlog plačil za dobo 6 let za dolgove, nastale do dne 26. avgusta 1937. Obrestna mera za stare vloge po 2%.

Stanje zlatih rezerv v važnejših industrijskih državah

Stanje zlatih rezerv se je gibalo v glavnih industrijskih državah takole (vse številke v milijonih dotične nacionalne valute):

	1929	1933
Nemčija RM	283	386
U. S. A. dolar	3.900	11.258
Francija fr. fr.	41.688	77.098
Anglija funt	136'1	191'7
Italija	5.190	5.811
	1936	1938
Nemčija RM	66	71
U. S. A. dolar	11.258	12.915
Francija fr. fr.	60.359	55.808
Anglija funt	314'2	327'2
Italija	—	3.959

Stanje naših kliringov

Od 15. julija do 22. julija se je stanje naših kliringov spremenilo takole (vse v milijonih din dotične valute):

Pasivni kliringi:

	+ ali —	proti 22. VII.	15. VII.
Švica šfr.	3'86	+0'46	
Češkoslovaška Kč	154'76	+0'96	
Belgija belge	2'97	+0'01	
Romunija din	10'05	+0'95	
Madžarska din	35'09	+1'16	

Aktivni kliringi:

Italija (stari) lir	8'01	—5'95	
Italija (novi) din	103'17	—1'68	
Poljska din	8'80	+0'31	
Bolgarska (redni) din	2'01	+0'007	
(turistični) din	0'28	+0'02	
Turčija din	13'10	+0'26	
Španija pezeta	2'90	—	
Nemčija RM	7'36	—2'65	

Konverzija raznih ameriških posojil v skupnem znesku 48,9 milijonov dolarjev je bila izvršena v Poljski. Obrestna mera za ta posojila se je znižala na 4%, dočim je znašala dosedaj 4 in pol do 7 odstotkov.

Dvig tonaže svetovne trgovinarice

Koncem junija 1938. je imela vsa trgovinska mornarica na svetu 67'85 milijona bruto reg. ton, za 2'56 milijona bruto reg. ton več kot pred enim letom. Najbolj se delajo sedaj za trgovsko mornarico motorne ladje. Se vedno pa se kuri večina parnikov s premogom. Najbolj je povečala svojo trgovsko mornarico v zadnjem letu Japonska, in sicer za 531.000 ton, za njo pridejo Anglija s 345.000, Nemčija s 304.000, Norveška z 266.000, Holandska z 221.000 in Italija s 84 tisoč tonami novih ladij.

Se vedno pa ima največje trgovsko brodogradnjo Vel. Britanija z Irsko.

Naslednja tabela kaže v milijonih bruto registrskih ton velikost posameznih trgovinskih mornaric.

Vel. Britanija	177 milijona
U. S. A.	89 "
Japonska	5'0 "
Norveška	4'6 "
Nemčija	4'2 "
Italija	3'2 "
Britanske kolonije	2'9 "
Francija	2'8 "
Holandska	2'8 "

bruto reg. ton.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 27. julija objavlja: Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o gradnji in razširitvi zdravstvenih ustanov — Uredbo o podaljšavi veljavnosti 4. odstavka § 55. zakona o državljanstvu —

Načrt pravilnika

o ureditvi poslovanja dobrodelnih ustanov in pokojninskih fondov

Po uredbi o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji iz l. 1937. se ne smatrajo kot zavarovalna podjetja, vendar pa spadajo pod nadzorstvo ministra za trgovino in industrijo, fondi za pokojninsko zavarovanje, fondi za stipendije, do te ko tudi dobrodelne ustanove, ki se bavijo z zavarovanjem pogrebnih stroškov ter zavarovanjem za primer bolezni.

Kakor poroča »Jugoslovanski Kurir«, se je na zadnji seji zavarovalnega sveta obravnaval načrt pravilnika za te ustanove. Po njegovih informacijah bo pravilnik obsegal posle vseh ustanov, ki niso obvezne in ne spadajo pod kompetenco ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje.

Vse takšne nove ustanove bodo morale predložiti ministrstvu za trgovino prošnjo za dovoljenje poslovanja. Predložiti morajo v ta namen ministrstvu dokaz o ustanovitvi, svoja pravila in pravilnike ter poslovno podlago. Če obstoječim ustanovam ne bo treba vlagati teh prošelj, pač pa bodo morale predložiti ministrstvu za trgovino vse podrobne podatke o svojem poslovanju.

Pravilnik bo tudi predpisoval, kaj vse morajo vsebovati pravila teh ustanov. Med drugim bodo pravila zahtevala, da se s spremembami pravil ne smejo zmanjšati pravice članov in tudi ne njihovih pravnih naslednikov.

Dobrodelne ustanove se bodo po

tem pravilniku delile v dve skupini, in sicer v one, ki imajo nad 1000 članov ter izplačujejo zneske nad 2000 din in na one, ki imajo manjše število članov in izplačujejo manjše zneske. Za prvo kategorijo veljajo strožja pravila kakor za drugo. Pravilnik bo smatral vse te ustanove samo za lokalne ter bo zato omejil njih območje samo na mesta oz. okraje. Pravilnik bo tudi določal maksimalna izplačila pogrebnih in bolniških prispevkov ter mesečnih pokojnin. Tako bodo pogrebna izplačila maksimirana s 5000 din, bolniški prispevki s 50 din dnevno in mesečne pokojnine s 1500 din mesečno.

Mnenja smo, da bodo ta določila pravilnika naletela na velik odpor v javnosti, ker so ne samo mnogo premalo preudarjena, temveč tudi preveč omejujejo delovanje teh ustanov. Vpraša se, komu v korist?

Pridobivanje članov po akviziterjih ne bo dovoljeno, kar velja sicer že danes za pomožne blagajne.

Za ustvarjanje matematičnih rezerv in njih nalaganje bo predpisal trgovinski minister podobne predpise kakor veljajo za zavarovalnice.

Manjšim podjetjem bo mogel trgovinski minister zaradi učinkovitejšega nadzorstva kar predpisati splošno poslovno podlago.

Dobrodelne ustanove oz. pokojninski fondi morajo vsako leto predložiti ministrstvu izčrpano poročilo pooblaščenega aktuarja o premoženjskem stanju, o obveznostih ustanove ter o kritju teh obveznosti. Če se izkaže, da redni dohodki nikakor ne zadostujejo za kritje obveznosti oziroma za nastanek potrebnih rezerv, se mora- jo takoj napraviti potrebni koraki za uravnoteženje stanja. Če bi več ko ena četrtnina članov zaostala več ko tri mesece s članarino, se smatra to kot dokaz, da ni zadosti sredstev za kritje obveznosti. To nevarnost mora ustanova takoj prijaviti trg. ministrstvu ter mu tudi predlagati konkretne predloge, kako bi se mogla ta nevarnost odpraviti.

Pravilnik se utemeljuje s tem, da bo šele sedaj moglo imeti ministrstvo vse te ustanove v evidenci. To pa da je nujno potrebno, ker je samo pogrebnih družb nad 250. Opažalo se je, da nekatere teh družb vodijo svoje posle lahko miselno. Morda je to res. Prav gotovo pa je tudi res, da velik del teh ustanov opravlja svoje posle tako vestno in natančno, da ne potrebuje nikake kontrole, ker bo ta posle samo podražila, ne da bi kaj komu koristila. Res ni treba, da pride že vsaka reč pod oficialno kontrolo, saj je kontrola članstva mnogo bolj učinkovita in tudi živa. Oficialna kontrola pride vedno šele potem, ko je že vse prepozno.

Finance Združenih držav sev. ameriških

Dne 30. junija se je zaključilo v Združenih državah ameriških finančno leto 1938. Je to že osmo zaporedno finančno leto v Združenih državah, ki izkazuje finančni primanjkljaj. Ta primanjkljaj je sicer manjši ko v letu 1937. in je sploh najmanjši od leta 1931. sem, odkar izkazujejo državne finance Združenih držav primanjkljaj, vendar vse kaže, da bo primanjkljaj v letu 1939, spet občutno narastel.

Primanjkljaj v letu 1938. je znašal 1.459 milijonov dolarjev nasproti 2.707 milijonom dolarjev l. 1937. Primanjkljaj se je zmanjšal predvsem zaradi povečanih fiskalnih dohodkov, nekaj pa tudi zaradi zmanjšanih izdatkov l. 1938. Državni dohodki so znašali v tem finančnem letu 6.242 milijonov dolarjev, kar je za skoraj 1000 milijonov dolarjev več od prejšnjega leta. Zvišanje državnih dohodkov je bilo največje pri dohodkih. Državni izdatki v tem finančnem letu pa so znašali 7.701 milijon dolarjev, kar je za 300 milijonov dolarjev manj ko v prejšnjem letu. Najbolj se je v finančnem letu 1938. zmanjšala postavka za javna dela in za delavske podpore, ki je padla za 791 milijonov dolarjev, potem pa je nasproti predhodnemu letu za 557 milijonov dolarjev nižja še postavka za izplačilo odškodnine starim vojakom iz svetovne vojne. Kakor znano, se je namreč l. 1937. plačal velik del te odškodnine.

Uredbo o dopolnitvi uredbe o opravljanju višjega strokovnega izpita za zvanje primarnega zdravnika v državnih in drugih javnih bolnicah radi napredovanja v višje skupine — Pravilnik o opravljanju sodniške pripravljalske službe in opravljanju sodniškega izpita — Pravilnik o obvezni spremembi zavarovanj v tuji valuti v zavarovanja na dinarje — Avtenično tolmačenje uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Dne 30. junija 1938 je znašal državni dolg Združenih držav 37.165 milijonov dolarjev, kar je nasproti prejšnjemu letu povišanje za 740 milijonov dolarjev. Razen tega pa je bilo tega dne še za 4.925 milijonov dolarjev dolga, ki zanj jamči država.

Razvoj financ Združenih držav je razviden iz naslednjih podatkov (vse v milijonih dolarjev):

finančno leto	dohodki	izdatki
1932	2,006	4,741
1933	2,080	4,717
1934	3,116	6,746
1935	3,800	6,803
1936	4,116	8,477
1937	5,294	8,001
1938	6,242	7,701

finančno leto	primanjkljaj	državni dolg
1932	2,735	19,487
1933	2,637	22,539
1934	3,630	27,053
1935	3,002	28,701
1936	4,361	33,779
1937	2,707	36,424
1938	1,459	37,165

Pri podatkih za finančno leto 1938. je opaziti, da je državni dolg mnogo manj narastel, ko pa znašal letni finančni primanjkljaj. To prihaja predvsem od tega, ker se je del primanjkljaja kril iz izrednega državnega dohodka, ki je nastal s tem, da se je zlato v državni blagajni valoriziralo na višji nominalni znesek v devalviranih dolarjih.

Budžetne številke Združenih držav so se torej v zadnjih letih močno povečale. Velik del tega povečanja je res samo navidezen in gre na račun devalvacije in znižanja notranje kupne moči dolarja. Vendar pa so tudi preko tega fiskalne številke dejansko precej narastle. Ti podatki kažejo, da tudi v Združenih državah država čim dalje bolj posega v vse življenje in da odteguje za svoje namene čim dalje večji del narodnega dohodka. Iz teh števil se zrcalijo finančne posledice gospodarske

in socialne akcije predsednika Roosevelta in oboroževanja. Zlasti je vidno veliko povečanje notranjega državnega dolga, ki se je v zadnjih 7 letih nominalno skoro podvojil in ki je tudi ob upoštevanju devalvacije dolarja občutno narastel.

Izgledi za finance Združenih držav pa so tudi za prihodnje finančno leto nadalje neugodni. Oficialni proračun sicer še ni bil objavljen, vendar se pričakuje, da bodo znašali državni dohodki okrog 5.500 milijonov din, izdatki okrog 9000 milijonov dolarjev, tako da bi primanjkljaj predvidoma znašal okrog 3.500 milijonov dolarjev.

To so podatki samo o državnih financah. Skupni dolg države in vseh samoupravnih edinic v Združenih državah pa je bil dne 30. junija l. 1937. ocenjen na 55.600 milijonov dolarjev, in se je do danes še povečal. A skupni javni dohodki države in samoupravnih edinic v finančnem letu 1937. so znašali 12.300 milijonov dolarjev in skupni izdatki 17.047 milijonov dolarjev. Zadolžitve javnih teles s ozirom na veliko narodno premoženje Združenih držav še ni prevelika, pač pa je fiskalna obremenitev tudi za ameriške razmere zelo visoka, saj je l. 1937. bil narodni dohodek Združenih držav ocenjen na 63.000 milijonov dolarjev. Tako znaša torej tudi v bogatih Združenih državah fiskalna obremenitev skoraj 20 odstotkov narodnega dohodka. Socializacijska tendenca, ki jo predstavlja rastoča udeležba javnih teles na narodnem dohodku, se torej ne uveljavlja samo v Evropi, temveč se ji tudi individualistično ameriško gospodarstvo ne more ustavljati. Ali bo fiskalna obremenitev v Ameriki še naprej rastla, se seveda ne da z gotovostjo predvidevati. Čim dalje bolj naraščajoča opozicija proti reformam in akciji predsednika Roosevelta bi sicer dala sklepati, da se bodo uveljavile spet bolj individualistične struje v go-

Tako dober tek vzbuja

naravna Rogaška slatina, da so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30letni vojni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročila prevelik tek.

spodarski politiki Združenih držav. Na drugi strani pa napoveduje nazadujoča konjunktura ponovno gospodarsko depresijo, ko bo morala država spet v veliki meri prihiteti na pomoč vojski brezposelnih in socialno šibkejšim slojem, za kar bo morala še globlje poseči v žep davkoplačevalcev.

Zunanja trgovina

Narodna banka je dne 26. julija izplačala po italijanskem kliringu nakaznice do številke 15.020 z dne 6. marca 1938.

Bolgarski se je posrečilo, da je v zadnjih letih zelo povečala izvoz oglja, zlasti v Turčijo, Egipt in Palestino. Tako je izvozila l. 1935. 10.979 ton v vrednosti 9,9 milijona, l. 1936. 17.923 ton v vrednosti 19,6 in l. 1937. 19.636 ton oglja v vrednosti 27,4 milijona levov.

Situacija na češkoslovaškem trgu hmelja je bila pretekli teden mirna. Cene se gibljejo med 600 in 750 Kč za 50 kg. Stanje posevkov se je v zadnjem tednu popravilo. Med Češkoslovaško in Madžarsko je bila sklenjena nova trgovinska pogodba.

Češkoslovaška je v prvih letošnjih petih mesecih izvozila 528 avtomobilov več ko v istem času lani.

Nemška vlada je sklenila trgovinsko pogodbo z mandžursko vlado, po kateri bo Nemčija nabavila v Mandžuriji blaga za 100 milijonov jen. Seveda bo Nemčija tudi prodala v Mandžurijo sorazmerno množino svojih izdelkov.

Letošnja letina orohov v Italiji se cení za četrtno nižje od lanske. Terminski zaključki za september-oktober se sklepajo takole: prima Sorrento orehi 400 lir, beljeni Partenopa 350 lir bruto za neto za 100 kg cif Hamburg.

Na Danskem se pričakuje kljub pozni zimi srednje dobra sadna letina. Letina zgodnjih in poznih jabolk bo srednja, vendar pa boljša kakor v zadnjih 3 do 4 letih. Hruške pa bodo obrodile dobro, deloma tudi zelo dobro.

Francoska vlada namerava povisati uvozne takse na bombaž za 10%, da bi s tem povečala uvoz bombaža iz francoskih čezmorskih dežel.

Nemčija je znatno povečala proizvodnjo nafte v Avstriji. Zato se je povečala celotna produkcija nafte v Nemčiji v aprilu od 40.000 na 49.314 ton.

Ameriški urad za kontrolo izvoza orožja je objavil seznam držav, ki so kupovale orožje v Ameriki. Iz seznama je razvidno, da nista Italija in Nemčija kupovale v Ameriki orožja.

A. Šarabon LJUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s specerijo

Veleprazarna za kavo

Milni za dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzjavni naslov:

ŠARABON LJUBLJANA

Telefon št. 26-66

Ustanovljeno leta 1886

Obiščite 7. MARIBORSKI TEDEN

od 6. do 15. avgusta 1938

Polovična vožnja na železnicah od 4. do 17. avgusta 1938

VELIKI NARODNI TABOR DNE 14. AVGUSTA 1938 — JUBILEJNA KULTURNA RAZSTAVA ob priliki proslave 20-letnice Jugoslavije v Mariboru

Velika gospodarska in kulturna revija

Industrija — Tekstil — Trgovina — Obrt — Kmetijska razstava — Razstava cest — Tujskoprometna razstava — Fotoamaterska razstava — Gostinstvo — Vinska pokušnja — Zenska ročna dela — Razstava narodnih noš iz vseh krajev države — Razstava »Nanos« — Čebelarstva razstava — Razstava malih živali — Koncertne in gledališke prireditve — Sportne prireditve — Vsešolični park na razstavišču itd.

Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji...

Zeleno, romantično Pohorje...

Vinorodne Slovenske gorice...

Gostoljubni, lepi Maribor — Vas vabijo!

Razglas

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razglasa po čl. 11. naredbe gospoda ministra za trgovino in industrijo z dne 27. junija 1928, št. 14402/III., o legitimiranju trgovcev, industrijcev, obrtnikov in njih potnikov, kadar zbirajo naročila in o izdajanju legitimacij za trgovske potnike (Uradni list z dne 24. avgusta 1928, št. 289/81), da je izdala v razdobju nadaljnjih treh mesecev, in sicer od 1. aprila 1938 do 30. junija 1938 naslednje nove legitimacije:

171. Čala Marjan, Zagreb, Tuškarnova 27/II — F. Eifler, tekstilna tovarna za pliš, Ljubljana.

172. Videnič Franc, Ljubljana — F. Eifler, tekstilna tovarna za pliš, Ljubljana.

173. Zlokarnik Josip, Ljubljana — Thoma & Co., tovarna svilenih izdelkov, Maribor.

174. Dević Dušan, Maribor — »Zora«, tovarna konfekcije, družba z o. z., izdelovanje oblek in perila, Maribor.

175. Herga Franc, Ljubljana — Bogdan Detela, trgovina s čevlji, Ljubljana.

176. Zupanc Emerik, Maribor — Trgovska in gospodarska družba z o. z., trgovska agentura, Ljubljana.

177. Kos Ivan, Ljubljana — »Robot«, družba z o. z., izdelovanje vseh vrst čistilnih naprav, Ljubljana.

178. Sergaš Franjo, Ljubljana VII — Sitar & Svetek, gravurstvo, Ljubljana.

179. Krajnc Franjo, Rajhenburg št. 33 — Gornjeradgona občinska opekariška podjetja v Črešnjevcih in Borecih, izdelovanje opeke in keramičnih izdelkov, Gornja Radgona.

180. Rmnik Mihajlo, Zemun — Bohine & Vogel, strojno pletilstvo, Radovljica.

181. Podhostnik Štefan, Maribor — Ludvik Kleser, trgovina s fotografskim materialom na drobno, Maribor.

182. Riedl Albin, Zagreb — Prodatno društvo proizvodov tvornice Zlatorog, d. z o. z., trgovina z milom, glicerinom, kristalno sodo in toaletnimi predmeti, Maribor.

183. Maier Julij, Maribor — Prodatno društvo proizvodov tvornice Zlatorog, d. z o. z., trgovina z milom, glicerinom, kristalno sodo in toaletnimi predmeti, Maribor.

184. Furlan Viktor, Ljubljana — »Eterna« Kralj Fančl, specialna izdelovanje pogrebni potreščin, Ljubljana.

185. Rant Ignac, Stožice pri Lj. — Miloš Kramar, izdelovanje bisernih gumbov, Kamnik.

186. Gregorc Pavel, Ljubljana — Karl Prelog, trgovina z volnenim blagom in galanterijo, Ljubljana.

187. Fischer Josip, Osijek — Joško Vidic, tovarna pletenin, Radovljica.

188. Kravčenko Ivan, Beograd — Prodatno društvo proizvodov tvornice Zlatorog, d. z o. z., trgovina z milom, glicerinom, kristalno sodo in toaletnimi predmeti, Maribor.

189. Kurent Filip, Maribor — Anton Zorko, trgovska agentura in komisija, Maribor.

190. Zobeček Marija, Ptuj — Ivanka Zupančič, trgovska agentura, Maribor.

191. Korošec Harald, Maribor — Jugoslovanska tovarna za izdelovanje Dr. Oetkerjevega pecilnega praška, družba z o. z., izdelovanje pecilnega praška, Maribor.

192. Salamon Jakob, Osijek — Ludvik Šiftar, tovarna perila, Murska Sobota.

193. Stern Artur, Zagreb — Josip Čemažar, litografski zavod, Ljubljana.

194. Blažič Franc, Sražišče 248 — Zupančič Greta, tkalnica, Kranj.

195. Brumec Josip, Ljubljana — Franc Ks. Souvan, trgovina z manufakturo na debelo in drobno, Ljubljana.

196. Hrovat Josip, Maribor — Adela Hrovat, trgovina z mešanim blagom, Maribor.

197. Škrlić Franc, Jesenice — Franjo Novak & Komp., trgovina z manufakturo, Ljubljana.

198. Petrić Martin, Sv. Jurij pri Celju — Josip Čretnik, izdelovanje mlinskih kamnov in poljedelskih strojev, Sv. Jurij pri Celju.

199. Štrekelj Slavko, Črčiče 58 — Danijel Opeka, čevljarstvo, Kranj.

200. Filač Anton, Ljubljana — Josip Lavrič, trgovina z usnjem in kožami, Ljubljana.

201. Zadrovič Božidar, Zagreb — Ludvik Šiftar, tovarna perila, Murska Sobota.

202. Zupančič Janez, Stari trg 10 — Gornjeradgona občinska opekariška podjetja v Črešnjevcih in Borecih, izdelovanje opeke in keramičnih izdelkov, Gornja Radgona.

203. Borić Aleksander, Maribor — I. Hutter in drug, tovarna klotov, silkov in hlačevine, Maribor.

204. Miklavc Josip, Ljubljana — »Jugotekstil«, družba z o. z., trgovina in izdelovanje tekstilnega blaga, Maribor.

205. Končan Ivan, Ljubljana — A. Šarabon, trgovina z mešanim blagom, Ljubljana.

206. Grgič Milan, Zg. Radvanje 69 — Drago Rosina, trgovina z galanterijskim, norimberškim in pletenim blagom ter igračami, Maribor.

207. I. Ivo Kos, Maribor — Prodatno društvo proizvodov tvornice Zlatorog, družba z o. z., trgovina z milom, glicerinom, kristalno sodo in toaletnimi predmeti, Maribor.

208. Walland Robert, Ljubljana — E. Jeras in drug, izdelovanje alkoholnih pijač in sadnih sokov, Ljubljana.

209. Vrenk Franc, Ljubljana — »Vitamin«, družba z o. z., izdelovanje brezalkoholnih sadnih sokov, Ljubljana.

210. Škrober Feliks, Sorica pri Železnikih — Sitar & Svetek, gravurstvo, Ljubljana.

211. Radočaj-Kovačič Štefka, Maribor — I. Pregrad, trgovina z modnim, manufakturnim blagom, konfekcijo in čevlji, Maribor.

212. Dunat Jakob, Zagreb — »Naša Sloga«, družba z o. z., trgovina s cerkvenimi potreščinami, Ljubljana.

213. Spudić Rudolf, Krčevina pri Mariboru — Marko Rosner, trgovina z manufakturnim blagom, Maribor.

214. Likar Ivan, Ljubljana — Mokronoska tovarna usnja, družba z o. z., tovarna usnja, Mokronog.

215. Čeh Viktor, Ljubljana — Brata Vlač, manufaktura in modna trgovina, Ljubljana.

216. Jenkole Jožef, Slov. Javornik — Jožef Jenkole, trgovina z

dvokolesi in šivalnimi stroji ter pripadajočimi deli, Mavčice p. Smlednik.

217. Andolšek Feliks, Rašica 40 — Ivan Andolšek, izdelovanje zoboborcev in druge lesene robe, Rašica, srez Kočevje.

218. Znidaršič Josip, Ljubljana — Iva Kreačič, trgovina s porcelanom in steklom, Ljubljana.

219. Pfeifer Viktor, Maribor — Jugoslovanska tovarna za izdelovanje dr. Oetkerjevega pecilnega praška, družba z o. z., izdelovanje pecilnega praška, Maribor.

220. Hraščelj Peter, Laško — Gornjeradgona občinska opekariška podjetja v Črešnjevcih in Borecih, izdelovanje opeke in keramičnih izdelkov, Gornja Radgona.

221. Učak Ivan, Škofja Loka — Sešir d. d., tovarna klobukov, Škofja Loka.

222. Rigelnik Jakob, Žerjav 27 — Gvido Premelč, trgovina z mešanim blagom, Šoštanj.

223. Bizovičar Jože, Sražišče — Danijel Opeka, čevljarstvo, Kranj.

224. Bohinc Pavel, Sražišče — Anton Stefe, čevljarstvo, Kranj.

225. Goriup Ciril, Maribor — »Jugotekstil« Škof Romana, tovarna pletenin k. d. tovarna pletenin, Maribor.

226. Štrkalj Krsto, Šibenik — Peter Škrjanc, čevljarna, Sp. Duplje p. Križe.

227. Kalčič Alojz, Ljubljana — Ant. Krisper Coloniale, lastnik Verlič Josip, veletrgovina kolonialne in špeciarijske robe, velepražarna kave, Ljubljana.

228. Novak Rudolf, Ljubljana — Inž. Čížek Josip, mehanična tkalnica, Košaki pri Mariboru.

229. Kozole Lojze, Brce št. 20 — E. Jeras in drug, Ljubljana, izdelovanje alkoholnih pijač in sadnih sokov, Ljubljana.

230. Rojnik Konrad, Maribor — Fr. V. Ahlin in drug, Ljubljana, mehanična pletarna, Ljubljana.

231. Kocbek Anton, Maribor — Voršič Fran, Maribor, trgovina s »Foksal« hranilom, Maribor.

232. Breznik Alfred, Maribor — Bernardi Rajko, portr. in pokr. fotograf, Maribor.

233. Borić Aleksander, Split — Doctor in drug, mehanična tkalnica in apretura, Maribor.

234. Dular Alojzij, Ljubljana — Industrija platnenih izdelkov d. d., industrija platnenih izdelkov, Jarše.

235. Kerne Ivan, Ljubljana — »Vinocet« družba z o. z., tovarna vinskega in špiritovega kisa, Ljubljana-Vič.

236. Zafuta Janko, Gaberje pri Celju — Josip Bauman, veletrgovina, izdelovalnica likerjev, rum, konjaka in sadnih sokov, St. Ilj pri Mariboru.

237. Baželj Franc, Maribor — I. Hutter in drug, tovarna klotov, silkov in hlačevine, Maribor.

238. Uršič Anton, Maribor — Ivan Bernik, izdelovanje žalužij in okenskih rolet, Ljubljana.

239. Znidaršič Alojzij, Maribor — Mariborska tekstilna tovarna, družba z o. z., tekstilna tovarna, Maribor.

240. Finci Moric, Split — Prva kranjska tovarna pletenin in tkanin, Dragotin Hribar, tovarna pletenin in tkanin, Ljubljana.

241. Jernejčič Mirko, Ljubljana — E. Jeras in drug, izdelovanje alkoholnih pijač in sadnih sokov, Ljubljana.

242. Gobec Zdravko, Ljubljana — Fran Ks. Lešnik, razpečevalnica Maggijevih izdelkov, Maribor.

243. Lesica Anton, Ljubljana — Vekoslav Kramarič, trgovina s papirjem in založba razglednic, Ljubljana.

244. Geršanović Salamon, Ptuj — W. Blanke, tiskarna, knjigovoznica, knjigarna in trgovina s papirjem in pisarn. potrebščinami, Ptuj.

245. Pučnik Adalbert, Ljubljana — K. Pučnik, konfekcijska delavnica, Ljubljana.

246. Škorjanc Filip, Ljubljana — Ant. Krisper Coloniale, lastnik Verlič Josip, veletrgovina kolonialne in špeciarijske robe, velepražarna kave, Ljubljana.

247. Požar Marija, Maribor — Edmund Lozej, strojno pletenje, Maribor.

248. Stojan Franc, Celje — F. S. Lukas, izdelovanje likerjev in trgovina z mešanim blagom, Celje.

249. Savsky Edmund, Ljubljana — Karel Golob Dental-Depot, trgovina z zobozdravniškimi in zobotehničnimi potreščinami, Ljubljana.

250. Rožanc Marcel, Celje — Jugoslovansko društvo guma »Engelbert« d. d. podružnica, trgovina s pnevmatikami in avtomobilskimi potreščinami, Ljubljana.

251. Pevec Miroslav, Ljubljana — »Vitamin«, družba z o. z., izdelovanje brezalkoholnih sadnih sokov, Ljubljana.

252. Krausz Maks, Zagreb — »Universale«, tovarna klobukov in slamnikov, družba z o. z., tovarna klobukov in slamnikov, Domžale.

253. Sodar Vinko, Ljubljana — »Polzela«, družba z o. z., tovarna pletenin, Polzela.

254. Roth Bela, Zagreb — Cvetič Janez, tovarna perila, Murska Sobota.

255. Ferleš Matija, Maribor — Fran Voršič, trgovina s »Phoral« hranilom, Maribor.

256. Rosman Aleks, Ljubljana — Akcijska družba za kemično industrijo, kemična industrija, Ljubljana.

257. Gostiša Ferdo, Ljubljana — A. Cilenšek, strojno pletenje, Ljubljana, dne 26. julija 1938.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Predsednik: Tajnik: Ivan Jelačin l. r. Ivan Mohorič l. r.

Doma in po svetu

Nj. Vis. knez namestnik Pavle se je vrnil s kneginjo Olgo ter vojvodo in vojvodinjo Kentsko iz Bukarešte v Beograd.

Ministrski predsednik dr. Stojadinović je zaključil svoje potovanje po severnem Primorju v Splitu ter imel na konferenci JRZ v Splitu velik govor, v katerem je najprej govoril o svojih vtisih. V svojem nadaljnjem govoru je dejal, da se JRZ more s svojim pozitivnim delovanjem pohvaliti. Sedaj vodi vlada pogajanja za odkup električne centrale in tovarno družbe »La Dalmatienne«. Nato je govoril o pomenu morja. Nato je prešel na zunanjo politiko. Opozicija pozablja, da Jugoslavija ni več mala Srbija, temveč velika država, ki more voditi svojo neodvisno zunanjo politiko. Danes moremo biti prijatelji drugih narodov, ljubiti in delati pa moremo le za Jugoslavijo. Smisel našega sporazuma z Italijo je v tem, da je na našem morju mir. Zato je ta sporazum eden trajnih činiteljev naše zunanje politike. Nočemo, da bi se na našem morju potapljale ladje ko v drugih morjih.

Nato je prešel na notranjo politiko ter zlasti naglasil, da je v vladi JRZ združena velika večina Srbov, Slovencev in muslimanov ter velik del Hrvatov ter je zato trajna osnova naše državne politike.

Pozdravili bomo, če bomo dosegli sporazum s tistimi Hrvati, ki jih

vodi dr. Maček. Poudariti pa moramo takoj, da ne moremo dopustiti nobenih pogajanj o treh stvarih: 1. o monarhiji in dinastiji, 2. o narodnem in državnem edinstvu in 3. o spremembi ustave v sedanjem času. Vse pravice, ki jih imajo Srbi, morajo imeti tudi Hrvati in ne sme biti nobene hegemonije.

Končno je izjavil min. predsednik dr. Stojadinović, da bodo volitve najkasneje v enem letu. Kdor je za stvarno in konstruktivno delo, bo šel z nami!

Gjura Janković, bivši minister, je v Osijeku govoril na shodu JRZ tudi o hrvaškem vprašanju. Dejal je, da JRZ ne želi stopiti v borbo s HSS, ker zahtevajo interesi ene ko druge, da se ustvari situacija, ki bi omogočila, da bi vsi dobro služili kralju, državi in narodu. Hrvatsko vprašanje more rešiti le čas in nikoli sporazumi. Čas mora ustvariti skupno dušo našega jugoslovanskega naroda. Zato tudi JRZ neče reševati hrvatskega vprašanja z vabljenimi obljubami. Nikdar ni bila JRZ proti HSS ofenzivna.

Nato je Gjura Janković opomnil vse prišaste, da pridno nabirajo novih članov JRZ, ker nič se ne ve, kdaj bodo nove volitve. Morejo biti te čez eno leto, morejo pa biti tudi vsak dan.

Vladko Radić, sin pok. Stepana Radića in prof. Maštrović sta se združila, da ustanovita novo stranko, ki bi se imenovala prava Radićeva stranka. Vladko Radić izdaja svoj list »Narodni val«, prof. Maštrović pa list »Dome«. Pripravlja pa se baje še nov list »Hrvat-

ski borac«, ki ga bo baje izdajal dr. Budak. Akcija Vladka Radića in prof. Maštrovića je naperjena proti sedanji politiki vodstva HSS. Če pa bo imela tudi uspeh, je drugo vprašanje.

Jugoslovanska parlamentarna delegacija odpotuje dne 14. avgusta v Haag na zasedanje mednarodne parlamentarne unije.

Za našega konzula v Trstu je imenovan tajnik v zun. ministristvu Milan Radičević, za konzula na Dunaju pa tajnik Radičević Bojić.

Med trgovskim združenjem v Karlovcu in organizacijo trgovskih pomočnikov je bila sklenjena kolektivna pogodba.

Tako praška ko tudi berlinska vlada sta pristali na mislijo lorda Runcimana, ki bo posredoval med praško vlado in sudetskimi Nemci. Slednji so sedaj naravno še bolj radikalni, ker upajo, da bodo na ta način čim več izbili za sebe. Toda tudi Čehoslovaki so popolnoma enotni.

Francove čete javljajo, da so dosegle na estremadurski fronti veliko zmago, osvojile celo vrsto krajev ter ujele več tisoč republikancev. Tudi vojnega materiala so zaplenili zelo mnogo.

Nemški list »Südtiroler Heimat« je moral prenehati izhajati, prav tako tudi nemška organizacija za Nemce v tujini ne sme več vzdrževati stike z Nemci Južne Tirolske. Južna Tirolska je popolnoma prepuščena Italiji.

Dunajskega barona Rothschilda bodo baje narodni socialisti v kratkem izpustili ter mu dali tudi potni list, da bo mogel svobodno odpotovati v tujino.

Atentati v Palestini se nadaljujejo. Na arabskem zelenjadnem trgu v Haifi je eksplodirala bomba, ki je imela grozovit učinek. 35 ljudi je bilo ubitih, 50 pa ranjenih. Atentati pa so bili tudi po drugih mestih.

Japonci so po hudih bojih zasedli mesto Kiukiang, ki je bilo od silnega obstreljevanja popolnoma porušeno.

Sovjetska mornarica gradi po italijanskih informacijah sedaj dva dreadnoughta po 35.000 ton. Tri oklopne namerava spremeniti v bojne ladje po 32.000 ton, ki bodo imele topove s kalibrom 40,5 cm. Rusija ima nadalje tri matične ladje za letala po 12.000 ton, na katerih je na vsaki prostora za 32 letal, dve moderni križarki po 8000 ton, štiri se delajo, 12 velikih rušilcev po 5000 ton, 15 malih rušilcev, 24 torpedovk, 116 podmornic, 14 podmornic pa je v delu.

Na podlagi novih protizidovskih zakonov na Madžarskem je bila izvedena arizacija madžarskega tiska. V tem so sedaj v resnici imeli Zidi prevladujoč vpliv. Tako je bilo pri največjem budimpeštanskem novinarskem koncernu od 67 novinarjev 62 Zidov, pri »Pester Lloyd« od 31 27 Zidov itd. Sedaj bo smelo biti pri prvem koncernu samo 15, pri »Pester Lloyd« pa samo 6 Zidov.

O silnih nalivih, viharjih in povodnjah poročajo iz Združenih držav Sev. Amerike. V več državah je ogrožena žetev. Mnogo ljudi je izgubilo življenje. Samo v njujorški okolici je bilo ubitih 20 ljudi.

Strasna nesreča se je pripetila v Bogoti, glavnem mestu južnoameriške države Bolivija. Pri vojaški paradi je odpovedal nakrat motor letalu, ki je letelo zelo nizko nad glavami čet. Letalo je tresčilo na tla med množico gledalcev, ki so bili pred predsedniškovo tribuno. Učinek je bil strahovit. Ubitih je bilo 45 ljudi, ranjenih pa nad sto. Vsa posadka letala je zgorela. V znak žalosti so bile v Bogoti takoj odpovedane vse javne prireditve.

Eksplodizija je uničila v mestu Novoli v Italiji protitehnično tovarno. Trije delavci so bili ubiti.

Radio Ljubljana

Četrtek, dne 28. julija. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Virtuoz (plošče) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Zeleno v Jugoslaviji — 19.50: Zabavni kotichek — 20.00: Plošče — 20.10: Pomen karakterologije za življenje (prof. Emil Hrovat) — 20.30: Prenos smifoničnega koncerta iz Rog. Slatine — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Cimermanov kvartet.

Petek, dne 29. julija. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Šramli igrajo (plošče) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Bolgarska književnost po vojni — 19.50: Zanimivosti: Moji vtisi iz Slovenije (esperanto) — 20.00: Smetana: Dve vdovi, fantazija (plošče) — 20.20: Zenska ura: Več veselja v družini (M. Kovačeva) — 20.30: Prenos simfoničnega koncerta iz Rogaske Slatine, Dirigent: A. Neffat — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Angleške plošče.